

การเปลี่ยนแปลงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของเศรษฐกิจไทย

นางสาว ชวีวัน ปฐมจรกุล

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-403-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

16185535

CHANGE IN COMPARATIVE ADVANTAGE OF THE THAI ECONOMY

Miss Chawaneewan Pathomkajonkul

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-403-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปลี่ยนแปลงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของเศรษฐกิจไทย
โดย นางสาวชวดีวัน ปฐมจรกุล
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตีรณ พงศ์มณฑั่น

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุญสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชัย อัจฉรินทร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตีรณ พงศ์มณฑั่น)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนโกมุท)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยาณี คุณมี)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ชวณิวัน ปฐมขจรกุล : การเปลี่ยนแปลงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของเศรษฐกิจไทย
(CHANGE IN COMPARATIVE ADVANTAGE OF THE THAI ECONOMY) อ.ที่ปรึกษา :
ผศ.ดร. ตีรณ พงศ์มณฑิณี, 113 หน้า. ISBN 974-631-403-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานะความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของประเทศไทย จากพื้นฐานทางด้านโครงสร้างปัจจัยการผลิต โดยการวิเคราะห์พิจารณาปัจจัยการผลิตสามชนิดได้แก่ ทุน แรงงานความชำนาญระดับต่ำ และแรงงานความชำนาญระดับสูง ทำการศึกษาตั้งแต่ปี 2513-2532 แต่เนื่องจากต้องการให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงเวลาที่ยาวพอสมควร รวมทั้งให้เห็น การเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ จึงทำการศึกษาโดยพิจารณาจากข้อมูลปี 2513 2523 และ 2532 ของประเทศต่าง ๆ 14 ประเทศ ซึ่งประกอบด้วยประเทศไทยและประเทศคู่ค้า โดย เฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชีย

การศึกษานี้พิจารณาการเปลี่ยนแปลงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ โดยแยกเป็นสองส่วนตาม นิยามความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิต ซึ่งได้แก่การพิจารณาจาก (ก) สัดส่วนปริมาณปัจจัยการผลิต เปรียบเทียบ และ (ข) ราคาเปรียบเทียบของปัจจัยการผลิต การศึกษาทั้งสองส่วนนี้อาศัยเครื่องมือที่ เรียกว่า "สามเหลี่ยมปัจจัยการผลิต" ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของ เฮคเซอร์-โอห์ลิน

ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงแรกของการพิจารณาคือในช่วงปี 2513-2523 ประเทศไทยเป็น ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าที่เน้นการใช้แรงงานความชำนาญระดับต่ำและ ขาดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าที่เน้นการใช้ปัจจัยทุนและแรงงานความชำนาญระดับสูง อย่างไรก็ดีตามในช่วงปี 2523-2532 โครงสร้าง ความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิตได้เปลี่ยนแปลงไปใน ลักษณะที่ทำให้ประเทศไทยขาดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าที่เน้นการใช้ปัจจัยทุนและ แรงงานความชำนาญระดับสูงในระดับที่ต่ำลง สำหรับประเทศอื่น ๆ ที่พิจารณาส่วนใหญ่มีแนวโน้มการ เปลี่ยนแปลงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเป็นไปในทิศทางเดียวกับประเทศไทย ยกเว้นฟิลิปปินส์และ ศรีลังกา

การศึกษามีการพิจารณาทั้งทางด้านปริมาณและราคาของปัจจัยการผลิต ซึ่งในทางทฤษฎี การค้าระหว่างประเทศแบบมีโศคลาสีราคาและปริมาณเป็นทวิลักษณะต่อกัน การพิจารณาไม่ว่าจาก ด้านใดก็ควรจะให้ข้อสรุปที่ไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามในการศึกษานี้พบว่าบางประเทศ เช่นกรณีของ ประเทศไทยการพิจารณาเปรียบเทียบจากด้านปริมาณและราคาให้ข้อสรุปบางประการไม่ตรงกัน ความ ชัดแย้งดังกล่าวอาจเนื่องมาจากข้อมูลที่ใช่ซึ่ง (1) ตัวแปรราคาปัจจัยการผลิตอาจได้รับแรงกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจมหภาคในระยะสั้น (2) ความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากการวัดหรือสำรวจ ข้อมูลปริมาณและราคาปัจจัยการผลิตของประเทศต่าง ๆ และ (3) การสมมติให้ปัจจัยการผลิตแต่ละกลุ่ม ที่พิจารณามีคุณสมบัติเหมือนกัน

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติ ชวณิวัน ปฐมขจรกุล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ตีรณ พงศ์มณฑิณี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

** C 360054 MAJOR ECONOMICS
KEY WORD: COMPARATIVE ADVANTAGE / ENDOWMENT TRIANGLE

CHAWANEewan PATHOMKAJONKUL : CHANGE IN COMPARATIVE ADVANTAGE OF
THE THAI ECONOMY: THESIS ADVISOR :
ASST. PROF. TEERANA BHONGMAKAPAT, Ph.D. 113 pp. ISBN 974-631-403-3

The objective of this research is to study the comparative advantage of Thai economy based on certain patterns of productive factors. Three factors of production are used in the analysis, i.e. capital, low-skilled and high-skilled labor. To determine the direction of change in comparative advantage, we use a set of data comprising those from 1970 to 1980 and 1989, and to indicate the changes more clearly we obtain observations of fourteen countries, including Thailand and other countries, particularly those in Asia.

The research is divided into two parts depending upon two types of factor markets information: (a) relative quantities of factor endowment and (b) relative factor prices. Both parts are analyzed by using the technique of "Endowment Triangle" which is derived from the international trade theory in the tradition of Heckscher-Ohlin.

The research finding indicates that, during 1970-1980 Thailand had comparative advantage in low-skilled labor intensive products and comparative disadvantage in those being capital and high-skilled labor intensive. Changes in the structure of factor abundance induce the reduction of comparative disadvantage in capital and high-skilled labor intensive. For most of other countries, except the Philippines and Sri Lanka, the similar direction is found.

The research examines both relative quantities of factor endowment and relative factor prices based on the neoclassical trade theory in which quantities and prices are dual. Both versions yield similar conclusions, except that for some countries including Thailand certain different results are found. The finding deviated from the prediction of neoclassical trade theory may be due to observations used in which (i) factor prices could be affected by macroeconomic changes in the short run (ii) quantities and prices of productive factors might be measured with errors and (iii) productive factors were assumed homogeneous.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... เศรษฐศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต..... ทศพันธ์ งามพชรกุล

สาขาวิชา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อ. เตียรณา บงหมากปัด

ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาอื่น.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ^{นี้} ึ่งด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง
ของท่าน ผศ.ดร.ตีรณ พงศ์มณฑิณี ^{ผู้} ึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้
คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ มาโดยตลอด ^{ผู้} ึ่งเขียนขออน้อมระลึกถึงพระคุณของท่าน และ
กราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณท่านคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ซึ่งได้แก่ รศ.ดร.ชวนชัย อัจฉินันท์
ผศ.ดร.สมชาย รัตนโกมุท และผศ.ดร.กัลยาณี คุณมี ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านชี้แนะ
ข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไข จนวิทยานิพนธ์นี้สามารถสำเร็จได้

และที่สำคัญที่สุด ^{ผู้} ึ่งเขียนต้องขอกราบสำนึกในพระคุณของคุณพ่อ-คุณแม่ ขอบคุณพี่สาว
และเพื่อน ๆ ทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนตลอดมา ตั้งแต่
ขั้นตอนเริ่มต้นจนถึงบทสุดท้ายของวิทยานิพนธ์

อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ใด ๆ ที่พึงได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้นับเป็นผลจากความกรุณา
ของท่านคณะกรรมการทุกท่าน ส่วนข้อบกพร่องอันพึงมีทั้งหมดก็เนื่องมาจากข้อจำกัดด้านความรู้
ความเข้าใจของผู้เขียนเอง ^{ผู้} ึ่งเขียนจึงขออน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชวณัน ปรุฒจักรกล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่	
1. บทนำ	
- ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
- วัตถุประสงค์	3
- ขอบเขตการศึกษา	3
- แนวการวิเคราะห์	4
- ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	5
2. กรอบทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
- ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของเฮคเชอร์-โอห์ลิน	6
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
3. ข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์	
- กรอบการวิเคราะห์	18
- ตัวแปรข้อมูลและแหล่งข้อมูล	18
- วิธีการวิเคราะห์	38

	หน้า
4. ผลการศึกษาเชิงประจักษ์	
- การเปลี่ยนแปลงของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ : นิยามจากสัดส่วนปริมาณ ปัจจัยการผลิต	44
- การเปลี่ยนแปลงของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ : นิยามจากราคา เปรียบเทียบของปัจจัยการผลิต	60
5. สรุปและข้อเสนอแนะ	
- สรุป	78
- ข้อเสนอแนะทางนโยบาย	81
- ข้อเสนอแนะในการศึกษา	82
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก 1 ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณทุน	90
ภาคผนวก 2 ตัวอย่างการคำนวณราคาปัจจัยทุน	105
ประวัติผู้เขียน	113

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ปริมาณทุนสุทธิแยกรายประเทศ	21
3.2 จำนวนแรงงานจำแนกตามกลุ่มอาชีพะรายประเทศ	22
3.3 ผลการคำนวณราคาปัจจัยทุนปี 2513	32
3.4 ผลการคำนวณราคาปัจจัยทุนปี 2523	33
3.5 ผลการคำนวณราคาปัจจัยทุนปี 2532	34
3.6 ค่าจ้างแรงงานะจำแนกรายประเทศ	35
4.1 สัดส่วนปริมาณปัจจัยการผลิตปี 2513	45
4.2 สัดส่วนปริมาณปัจจัยการผลิตปี 2523	46
4.3 สัดส่วนปริมาณปัจจัยการผลิตปี 2532	47
4.4 สัดส่วนปริมาณปัจจัยการผลิตของแต่ละประเทศะ 2513-2532	48
4.5 ราคาเปรียบเทียบของปัจจัยการผลิตปี 2513	63
4.6 ราคาเปรียบเทียบของปัจจัยการผลิตปี 2523	64
4.7 ราคาเปรียบเทียบของปัจจัยการผลิตปี 2532	65
4.8 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศแบ่งตามประเทศที่มาลงทุน	75

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 โครงร่างแสดงคุณลักษณะทั่วไปของทฤษฎีเฮคเชอร์-โอด์ลิน	8
2.2 สามเหลี่ยมปัจจัยการผลิตแสดงสัดส่วนปริมาณปัจจัยการผลิต	12
2.3 สามเหลี่ยมความกระจายของโครงสร้าง.....	13
3.1 สามเหลี่ยมปัจจัยการผลิตแสดงสัดส่วนปริมาณปัจจัยการผลิต	40
3.2 สามเหลี่ยมปัจจัยการผลิตแสดงราคาเปรียบเทียบปัจจัยการผลิต	42
4.1 สามเหลี่ยมปัจจัยการผลิตแสดงการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปริมาณปัจจัยการผลิต ...	54
4.2 สามเหลี่ยมปัจจัยการผลิตแสดงการเปลี่ยนแปลงราคาเปรียบเทียบ ปัจจัยการผลิต	68

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย